

Sygn. akt II Ca 469/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 listopada 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski (spr.)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra

Sędzia Sądu Rejonowego Krzysztof Niezgoda (del.)

Protokolant starszy sekretarz sądowy Jolanta Jaworska

po rozpoznaniu w dniu 3 listopada 2016 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Funduszu (...) z siedzibą we W.

przeciwko A. J.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Puławach z dnia 16 marca 2015 roku, sygn. akt I C 865/14

I. uchyła częściowo zaskarżony wyrok, a mianowicie w punkcie I. w zakresie żądania zapłaty kwoty 5308,22 zł (pięć tysięcy trzysta osiem złotych dwadzieścia dwa grosze) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 12 lutego 2014 roku do dnia zapłaty oraz w punktach II. i III. i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Puławach do ponownego rozpoznania;

II. oddala apelację w pozostałej części.

Sygn. akt: II Ca 469/16

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 12 lutego 2014 roku powód (...) Fundusz (...) z siedzibą we W. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej A. D. kwoty 14608,65 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, tytułem nabytych w drodze umowy przelewu roszczeń z umowy pożyczki zawartej przez pozwaną z (...) Bankiem S. A. (następnie działającym pod (...) Bank (...) S. A.), przy czym na dochodzoną kwotę składały się należność główna w kwocie 8135,59 zł oraz skapitalizowane odsetki w kwocie 6473,06 zł.

*

Wyrokiem z dnia 16 marca 2015 roku Sąd Rejonowy w Puławach:

I. zasądził od pozwanej A. D. na rzecz powoda (...) Funduszu (...) z siedzibą we W. kwotę 14608,65 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 12 lutego 2014 roku do dnia zapłaty,

II. zasądził od pozwanej A. D. na rzecz powoda (...) Funduszu (...) z siedzibą we W. kwotę 3148 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. przyznał od Skarbu Państwa – kasy Sądu Rejonowego w Puławach na rzecz adwokata G. P. kwotę brutto 2952 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu A. D..

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 22 grudnia 2008 roku pozwana A. D. zawarła z (...) Bankiem S. A. umowę pożyczki gotówkowej w kwocie brutto 11030,69 zł na okres od dnia 22 grudnia 2008 roku do dnia 10 stycznia 2012 roku włącznie, z zobowiązaniem do jej spłaty w 36 ratach, płatnych miesięcznie do dziesiątego dnia każdego miesiąca, począwszy od dnia 10 lutego 2009 roku, każda rata w kwocie 331,42 zł.

Pozwana nie wywiązała się z zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki z dnia 22 grudnia 2008 roku.

W dniu 2 sierpnia 2010 roku został wystawiony przez wierzyciela (...) Bank S. A. z siedzibą we W. bankowy tytuł egzekucyjny przeciwko pozwanej na sumę 9446,79 zł, w tym kwotę należności głównej 8741,83 zł z tytułu niespłaconej pożyczki, kwotę 629,96 zł z tytułu odsetek za okres od dnia 22 grudnia 2008 roku do dnia 2 sierpnia 2010 roku, kwotę 75 zł tytułem niespłaconych opłat i prowizji, z dalszymi odsetkami od dnia następnego po wystawieniu (...) do dnia zapłaty, obliczonymi od kwoty 8741,83 zł według zmiennej stopy procentowej odsetek maksymalnych w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego.

(...) Bank S. A. z siedzibą we W. wystąpił do Sądu Rejonowego w Puławach z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności przedmiotowemu bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, co nastąpiło postanowieniem Sądu Rejonowego w Puławach z dnia 27 grudnia 2010 roku, a następnie w dniu 11 lutego 2011 roku złożył do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w W. Mirosława Malika wniosek o wszczęcie egzekucji.

Wobec zbiegu egzekucji postępowanie egzekucyjne w sprawie(...), prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w W. Mirosława Malika, zostało przekazane zarządzeniem z dnia 24 maja 2011 roku Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w (...) Andrzejowi Podgórnikowi.

W dniu 14 grudnia 2012 roku powód(...) Fundusz (...) z siedzibą we W. nabył od (...) Bank (...) S. A. z siedzibą we W. (następcy (...) Banku S. A.1) wierzytelność wobec pozwanej A. D. wynikającą ze wskazanej wyżej umowy pożyczki.

Egzekucja prowadzona przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Puławach Andrzeja Podgórnika w sprawie (...) została umorzona na wniosek wierzyciela postanowieniem z dnia 15 stycznia 2013 roku.

Sąd Rejonowy wskazał, na podstawie jakich dowodów ustalił powyższy stan faktyczny, podnosząc, że nie był on kwestionowany przez pozwaną.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne, nie uwzględniając podniesionego przez pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia.

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

W umowie pożyczki z dnia 22 grudnia 2008 roku zwrot przedmiotu pożyczki został uzgodniony w ratach. Świadczenia stawały się wymagalne z upływem terminów ustalonych dla poszczególnych rat.

Zgodnie z § 3 ust. 4 umowy pożyczki za opóźnienie w spłacie raty bank naliczał odsetki od zadłużenia przeterminowanego w wysokości równej czterokrotności stopy lombardowej NBP. Zgodnie z warunkami pożyczki oprocentowanie wynosiło 5 % w stosunku rocznym (§ 1 ust. 4 umowy).

Zgodnie z art. 118 k.c. termin przedawnienia dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej wynosi trzy lata. W myśl art. 123 § 1 pkt 1 k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed Sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Przepis art. 124 § 1 k.c. stanowi, że po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo. W myśl art. 124 § 2 k.c. w razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone.

Pozwana nie uiszczała rat pożyczki w terminie i po wystawieniu bankowego tytułu egzekucyjnego oraz nadaniu mu klauzuli wykonalności, w dniu 11 lutego 2011 roku bank złożył wniosek o wszczęcie egzekucji, co przerwało bieg przedawnienia wszystkich roszczeń wynikających z umowy pożyczki.

Przedawnienie rozpoczęło bieg na nowo z chwilą uprawomocnienia się postanowienia z dnia 15 stycznia 2013 roku o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, a pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w dniu 12 lutego 2014 roku.

Wobec powyższego roszczenia dochodzone przez powoda nie są przedawnione.

Sąd Rejonowy dodał przy tym, że powód mógł na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 509 § 2 k.c. żądać odsetek ustawowych za opóźnienie, które podlegają trzyletniemu przedawnieniu jako świadczenia okresowe, osobno za każdy dzień opóźnienia, jednakże także one nie uległy przedawnieniu.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd Rejonowy uzasadnił przepisami art. 98 § 1 i § 3 k.c. w zw. z art. 99 k.p.c., wskazując, że obciążają one stronę przegrywającą sprawę. Na koszty procesu poniesione przez stronę powodową złożyły się: opłata od pozwu w kwocie 731 zł, wynagrodzenie pełnomocnika – radcy prawnego w kwocie 2400 zł zgodnie z § 2, § 4, § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349, ze zm.2) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Na podstawie § 19 i § 20 w zw. z § 2, § 4, § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu Sąd Rejonowy przyznał wynagrodzenie pełnomocnikowi ustanowionemu dla pozwanej z urzędu³.

*

Apelację od tego wyroku wniosła pozwana A. D., zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w całości i zarzucając zaskarżonemu wyrokowi naruszenie prawa materialnego, tj. art. 117 k.c., art. 118 k.c., art. 123 k.c. i art. 124 k.c. poprzez błędną interpretację tych przepisów.

Pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej jest częściowo zasadna o tyle, o ile konieczne było częściowe uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, z innych przyczyn niż podniesione przez pozwaną.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c., procedując w przedmiocie roszczenia powoda o zapłatę skapitalizowanych odsetek w łącznej kwocie 5308,22 zł (wraz z odsetkami

ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 lutego 2014 roku), którego nie można było uznać za dokładnie określone w rozumieniu art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c.

Zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. pozew powinien zawierać dokładnie określone żądanie, a w przypadku, gdy żądaniem tym jest skapitalizowana kwota odsetek, powód powinien wskazać sposób jej wyliczenia, tj. od jakiej kwoty, za jaki okres i według jakiej stopy procentowej odsetki te zostały naliczone. W przeciwnym razie żądanie nie jest dokładnie określone, gdyż nie wiadomo, jakich roszczeń w istocie dochodzi powód, jak zostały one wyliczone, jakiego okresu dotyczą, co nie tylko uniemożliwi w razie sporu ocenę ich zasadności, ale również w przyszłości granic powagi rzeczy osądzonej czy częściowego zaspokojenia (skoro nie będzie wiadomo, co do jakich roszczeń żądanie zostało uwzględnione bądź oddalone, a następnie – zaspokojone). Nie ma znaczenia, czy z pozwem wystąpił pierwotny wierzyciel czy nabywca wierzytelności.

Te braki formalne pozwu powinny być uzupełniane zgodnie z art. 130 § 1 i § 2 k.p.c., a w razie ich nieuzupełnienia, powinno dojść do zwrotu pozwu (oczywiście tylko w zakresie niedokładnie określonego żądania).

Podkreślić należy, że dokładne określenie żądania powinno nastąpić w pozwie bądź w piśmie uzupełniającym braki, natomiast nie może być tak, aby Sąd na podstawie przedłożonych umów czy dokumentów próbował ustalić, o jakie należności może chodzić.

Nie można przyjąć, że okoliczność ta mogłaby być badana jedynie w merytorycznym rozstrzygnięciu. Jeżeli bowiem nie byłby to brak uniemożliwiający nadania biegu sprawie (tzn. rozstrzygnięcie o żądaniu), a mogący najwyżej skutkować oddaleniem powództwa, rodziłoby się w takim razie pytanie, co do czego Sąd pierwszej instancji orzekłby o niezasadności żądania, jeśli np. nie miałby wiedzy, jakich należności czy odsetek powód zażądał, a w razie wytoczenia kolejnego powództwa o te same należności, na jakiej podstawie przyjąłby, że zachodzi powaga rzeczy osądzonej, skoro równie dobrze można by twierdzić, że w nowym pozwie powód żąda innych należności niż te, których wcześniej dochodził, a tylko ich kwota jest identyczna.

W niniejszej sprawie powód w pozwie wskazał, że dochodzi od pozwanej skapitalizowanych odsetek w łącznej kwocie 6473,06 zł. W ogóle nie wskazał wówczas, w jaki sposób wyliczona została ta kwota odsetek, tzn. od jakiej kwoty (kwot), za jakie okresy i według jakiej stopy procentowej obliczone zostały żądane odsetki.

Powód został wezwany do uzupełnienia braków pozwu w tym zakresie poprzez wskazanie sposobu naliczenia odsetek w terminie tygodniowym pod rygorem zwrotu pozwu w tej części (k. 2, 20, 21), jednakże w odpowiedzi (k. 25-26) wskazał tylko, że na kwotę odsetek składają się:

- a) odsetki umowne naliczone przez wierzyciela pierwotnego od kwoty kapitału zgodnie ze stopami procentowymi oznaczonymi w § 1 ust. 4 i ust. 12 umowy, w kwocie 310,83 zł,
- b) odsetki karne naliczone przez wierzyciela pierwotnego od kwoty niespłaconego kapitału do dnia cesji wierzytelności, tj. 14 grudnia 2012 roku, obliczone zgodnie ze stopami procentowymi oznaczonymi w § 3 ust. 4 umowy, w kwocie 4997,39 zł,
- c) odsetki ustawowe naliczone od kwoty należności głównej od dnia cesji wierzytelności do dnia 20 stycznia 2014 roku w kwocie 1164,84 zł.

Widoczne jest, że tylko oznaczenie skapitalizowanych odsetek ustawowych z pozycji c) odpowiadało wyżej sformułowanym wymaganiom, zaś co do pozostałych odsetek:

- w przypadku odsetek z pozycji a) nie wskazano okresu ich naliczania oraz kwoty kapitału, od jakiej je naliczono,
- w przypadku odsetek z pozycji b) nie wskazano daty początkowej naliczania odsetek i kwoty kapitału, od jakiej je naliczono.

W zakresie odsetek z obu tych pozycji pozw powinien zostać zwrócony, jednakże Sąd Rejonowy orzekł co do tak sformułowanych odsetek, nie rozpoznając w ten sposób istoty sprawy.

Orzekając ponownie Sąd Rejonowy wezwie pełnomocnika powoda do prawidłowego oznaczenia odsetek wskazanych wyżej w pozycjach a) i b) w wyznaczonym terminie pod rygorem zawieszenia postępowania (art. 177 § 1 pkt 6 k.c.), gdyż sprawie nie można nadać dalszego biegu, ale na jej obecnym etapie nie jest już możliwy zwrot pozwu w tej części. Dopiero po prawidłowym określeniu przez powoda tej części dochodzonych należności, Sąd Rejonowy orzeknie merytorycznie o zasadności tego żądania.

Odnosząc się do podniesionego w apelacji zarzutu naruszenia prawa materialnego w zakresie przepisów k.c. o przedawnieniu, Sąd Okręgowy nie podziela przedstawionej w apelacji argumentacji.

W myśl art. 123 § 1 pkt 1 k.c. czynności podejmowane przez wierzyciela, podjęte bezpośrednio w celu dochodzenia bądź egzekwowania roszczeń przerywają bieg przedawnienia. Do czynności takich słusznie Sąd Rejonowy zaliczył złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji, a już wcześniej przerwę biegu przedawnienia wywołało złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu. W myśl art. 124 § 1 i § 2 k.c. po każdym przerwaniu biegu przedawnienia biegnie ono na nowo, przy czym jeżeli przerwę spowodowała czynność przed sądem bądź organem egzekucyjnym, przedawnienie nie biegnie do czasu zakończenia postępowania. W tym stanie rzeczy, zważywszy na to, że roszczenia banku z umowy pożyczki przedawniają się z upływem 3 lat (jako związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, a w części jako okresowe – art. 118 k.c.), do przedawnienia roszczeń powoda wobec pozwanej, nabytych od banku, nie doszło.

Wprawdzie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 listopada 2014 roku, I CSK 196/14, Biuletyn SN 2015/2/11 (podobne stanowisko zajął też Sąd Najwyższy w przywołanej przez pozwaną uchwale z dnia 19 lutego 2015 roku, III CZP 103/14, OSNC 2015/12/137), wskazał, że wniosek o wszczęcie egzekucji nie przerywa biegu przedawnienia, jeżeli komornik umorzył postępowanie egzekucyjne na wniosek wierzyciela, który w toku egzekucji dokonał przelewu egzekwowanej wierzytelności, ale Sąd Okręgowy tego stanowiska nie podziela.

Należy bowiem zwrócić uwagę, że jego pełna akceptacja prowadziłaby do tego, że niejednokrotnie wierzyciel nie mógłby zbyć skutecznie jako nieprzedawnionej wierzytelności, co do której trwa postępowanie egzekucyjne. Niewątpliwie bowiem po przelewie wierzytelności wierzyciel powinien cofnąć wniosek egzekucyjny, gdyż w przeciwnym razie dłużnik może przeciwko niemu skutecznie wytoczyć powództwo przeciwegzekucyjne, skoro na skutek takiego zdarzenia wierzytelność już nie przysługuje wierzycielowi egzekwującemu. Z kolei umorzenie postępowania egzekucyjnego niweczące jego skutki w zakresie przedawnienia spowoduje, że z chwilą prawomocnego umorzenia postępowania egzekucyjnego zniweczone zostaną skutki przerwy biegu przedawnienia i nabywca wierzytelności pozostanie z wierzytelnością przedawnioną, czemu nie był w stanie zapobiec. Należy zwrócić uwagę, że zniweczenie przerwy biegu przedawnienia miałyby nastąpić na skutek cofnięcia wniosku egzekucyjnego przez podmiot, który w dacie cofnięcia wniosku wierzycielem już nie jest, a jego działania w tym czasie nie mogą wpłynąć na bieg przedawnienia, skoro nie jest już on stroną stosunku zobowiązaniowego.

W niniejszej sprawie dodatkowo należy wskazać, że nabywca wierzytelności nie będący bankiem nie mógł wystąpić o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu na jego rzecz z przejścia uprawnień (art. 788 k.p.c.) i wstąpić do prowadzonego postępowania egzekucyjnego w miejsce dotychczasowego wierzyciela, ale był zmuszony do wytoczenia procesu o nabytą wierzytelność.

Tym samym w zakresie należności głównej i prawidłowo określonych odsetek ustawowych za opóźnienie, wyrok Sądu pierwszej instancji jest prawidłowy, a apelacja pozwanej nie jest zasadna.

Orzekając ponownie w tej części, w jakiej sprawa została uchylona do ponownego rozpoznania, Sąd Rejonowy orzeknie również o kosztach instancji odwoławczej oraz o wynagrodzeniu pełnomocnika pozwanej ustanowionego z urzędu za obie instancje, w zależności od ostatecznego wyniku procesu, który na chwilę obecną nie jest znany (art. 108 § 2 k.p.c.).

Z tych względów na podstawie art. 385 k.p.c. i art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

1 Nieścisłość, doszło jedynie do zmiany firmy banku.

2 Sąd Rejonowy nieprecyzyjnie przywołał tytuł rozporządzenia i popełnił omyłkę co do pozycji publikacji.

3 Sąd Rejonowy błędnie przywołał rozporządzenie dotyczące wynagrodzenia radcy prawnego, pomimo, że pełnomocnikiem pozwanej ustanowionym z urzędu był adwokat.